Sanni Puuperä, Noora Sankila & Minerva Seppälä

LANTUN JA RUUTIN LUKUSEIKKAILU

TEHTÄVÄKOKONAISUUS VARHAISKASVATUKSEEN

Kuvittanut Noora Sankila

Suomen VANHEMPAINLIITTO

Tekijät : Sanni Puuperä,
Noora Sankila & Minerva Seppälä

Kuvitus : Noora Sankila

2021

Opinnäytetyö
Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tehty yhteistyössä Suomen Vanhempainliiton kanssa osaksi **Kiedo meidät tarinaan** -kampanjaa.

Suomen
VANHEMPAINLIITTO

SISÄLTÖ

Hei varhaiskasvattaja!
Ohjeita käyttäjälle

Luetaan yhdessä
Tietoisku ja vinkkejä lukemiseen

Kutsu lukuseikkailuun

Tehtävät:

- **Iltasatu**
- **Lapsen lempikirja**
- **Retki kirjastoon**
- **Oma pikku kirjasto**
- **Vanhemman lempikirja**
- **Uusi lukukaveri**
- **Tunteet tarinassa**
- **Kutsu päiväkotiin**

Lukuseikkailu päättyy

Lähteet

HEI VARHAISKASVATTAJA!

Olet avannut tehtäväkokonaisuuden, jonka tavoitteena on innostaa lapsia, vanhempia ja huoltajia sekä varhaiskasvatuksen henkilöstöä yhteiseen lukemiseen.

Tehtäväkokonaisuus on laadittu osana opinnäytetyötä ja se on toteutettu yhteistyössä Suomen Vanhempainliiton kanssa osaksi Kiedo meidät tarinaan -kampanjaa.

Tehtäväkokonaisuus on suunniteltu varhaiskasvatuksessa hyödynnettäväksi ja se soveltuu parhaiten tuokioissa käytettäväksi. Lukuseikkailu koostuu kahdeksasta lukemisaiheisesta tehtävästä, jotka sisältävät aiheeseen liittyvän tarinan ja tehtävän. Tulostettuna jokainen tehtäväaukeama toimii julisteena, joka voidaan kiinnittää ryhmätilan seinälle, välittää koteihin tehtävänantona ja johon voidaan kerätään merkkejä tehdyistä tehtävistä.

1. **Valitkaa mitkä tehtävät toteutatte ryhmässänne ja millä aikavälillä**
   Voitte hyödyntää tehtäväkokonaisuutta sellaisenaan toteuttamalla kaikki kahdeksan tehtävää järjestyksessä, tai valita niistä toteutettavaksi ainoastaan osan. Tehtävien järjestys on mietitty siten, että ne tukevat toisiaan, mutta ne eivät ole toisiinsa sidonnaisia. Järjestys on siten muutettavissa omien tarpeiden mukaan. Voitte myös valita mitkä tehtävät tehdään kotona ja mitkä päiväkodissa, sillä tehtävät ovat helposti sovellettavissa. Kokonaisuuden voi toteuttaa omaan toimintaan sopivalla aikataululla. Voitte esimerkiksi toteuttaa sen pitkällä aikavälillä, tehden yhden tehtävän viikossa, intensiivisesti viikon aikana (esimerkiksi lukuviikolla), taikka tehden valittuja tehtäviä koko toimintakauden ajan.

2. **Keräättekö merkkejä tehdyistä tehtävistä? Päiväkodissa vai kotona? Miten?**
   Yhteistä tehtäville on, että jokaisesta kerätään merkkejä ryhmän yhteiseen tehtäväjulisteeseen. Voitte sopia lasten ja huoltajien kanssa oman käytäntönne, merkitseminen voi tapahtua esimerkiksi tuonti- ja hakutilanteissa lapsen ja huoltajan toimesta. Mikäli merkkien keräys on haastavaa toteuttaa päiväkodissa, voidaan merkkejä kerätä kodeissa myös itsenäisesti. Merkki voi olla esimerkiksi leima, tarra, piirros tai kirjoitus. Merkeille on varattu oma tilansa julisteissa tehtävänannon yhteydessä. Yhdestä tehtävästä voi kerätä useammankin merkin, esimerkiksi kotona luetusta iltasadusta voi saada merkin vaikka joka päivä. Merkkien määrää ja lisääntymistä voi ihmetellä yhdessä ja voitte halutessanne sopia yhteisen tavoitteen tai palkinnon merkkien keruusta. Voitte myös valita olla keräämättä merkkejä ollenkaan ja käyttää julisteissa merkeille varatun tyhjän tilan muulla tavalla. Merkkien tarkoitus on innostaa yhteiseen tekemiseen, kyseessä ei ole kilpailu vaan yhteinen päämäärä.

3. **Kutsukaa lapset ja huoltajat mukaan lukuseikkailuun**
   Tiedottakaa huoltajia toteutuksesta hyödyntämällä Kutsua lukuseikkailuun, joko sähköisesti lähetettynä tai tulosteena. Kertokaa huoltajille yksityiskohtaisemmin valitsemastanne toteuttamiskäytännöstä. Kokonaisuuteen kuuluu myös tietoisku lukemisesta, joka olisi hyvä jakaa huoltajilla ennen tehtävien aloittamista. Esitelkää Lanttu ja Ruuti lapsille esimerkiksi ryhmän yhteisessä aamupiirissä tai muussa tuokiossa hyödyntäen Kutsua lukuseikkailuun. Katsokaa, pohtikaa ja ihmetelkää yhdessä hahmoja sekä tulevaa lukuseikkailua, ja kertokaa lapsille kuinka merkkejä kerätään.

4. **Aloittakaa yhteinen lukuseikkailu**
   Tulostakaa valittu tehtävä tuokioon ja kiinnittäkää se ryhmätilan seinään. Tutustukaa julisteeseen ja tehtävänantoon yhdessä lasten kanssa ihmetellen. Mikäli tehtävä on valittu kodeissa suoritettavaksi, tiedottakaa huoltajia siitä lähettämällä tehtäväsivu heille sähköisesti tai tulostettuna. Mikäli tehtävä suoritetaan päiväkotiryhmässä, kertokaa lapsille miten ja milloin toteutatte sen, esimerkiksi retken kirjastoon. Tuokion yhteydessä voi muistella myös jo käynnissä olevia tehtäviä, seurata merkkien kertymistä sekä keskustella tehtävien herättämistä ajatuksista.

5. **Kerätkää merkkejä ja jakakaa kokemuksianne**
   Pysykää aktiivisena koko lukuseikkailun ajan, jutelkaa siitä lasten kanssa päiväkotiarjen eri tilanteissa ja pitäkää myös huoltajat mukana. Kun tehtäväjuliste on seinällä, voidaan sitä ja merkkien kertymistä tarkkailla yhdessä pitkin päiväkotipäivää. Lukuseikkailun tavoite on kannustaa yhteiseen lukemiseen mukavana ja vapaaehtoisena yhdessä tekemisenä, joten välttäkää suorittamista ja pitäkää hauskaa lukemisen parissa!

Yksittäisen tehtävän voi lähettää huoltajille sähköisesti tulostamalla kokonaisuudesta ainoastaan kyseisen aukeaman PDF -muodossa.

Sähköisesti jaettu tehtävänanto mahdollistaa huoltajille tekstin kopioimisen suoraan käännöspalveluun, mikäli huoltaja ei käytä suomen kieltä. Kirjoja voi lukea millä kielellä tahansa, kunhan tehtävänanto on ymmärrettävissä.

Mikäli jaatte lukuseikkailuanne sosiaalisessa mediassa, olisi mieletöntä jos käyttäisitte aihetunnisteita #KiedoMeidätTarinaan sekä #LantunJaRuutinLukuseikkailu!

LUETAAN YHDESSÄ

LAPSELLE LUKEMINEN KANNATTAA:

- Kirjojen lukeminen tukee lapsen kielellistä sekä kognitiivista kehitystä.
- Yhteiset lukuhetket lähentävät aikuista ja lasta.
- Luettujen kirjojen avulla lapsen kanssa voidaan harjoitella tunteiden tunnistamista ja säätelyä. Lukemisen kautta voidaan oppia myös vuorovaikutustaitoja ja empatiaa.
- Arjen haasteisiin voi saada apua niitä käsittelevästä lastenkirjallisuudesta, esimerkiksi vessassa käynnin harjoitteluun, ruokailuun tai kiukutteluun liittyvistä kirjoista.
- Lastenkirjallisuuden avulla voidaan käsitellä lapsen kanssa vaikeitakin aiheita, kuten vanhempien eroa tai läheisen sairautta.
- Kotona saatu myönteinen malli lukemisesta on tärkeä, sillä se vaikuttaa lapsen lukuintoon ja lukutaitoon niin nyt kuin tulevaisuudessakin.

LAADUKAS LUKUHETKI ON VUOROVAIKUTUKSELLINEN:

- Valitkaa luettava kirja yhdessä lapsen kanssa
- Keskustelkaa kirjasta lapsen ehdoilla lukuhetken aikana tai sen päätteeksi
- Yhdistä kirjan sisältöjä lapsen omaan elämään
- Voitte tarkastella esimerkiksi kirjan kuvia, tapahtumia ja aiheita sekä pohtia kirjasta nousevia tunteita ja eettisiä kysymyksiä
- Huomioi lapsen kiinnostuksen kohteet sekä ikä- ja kehitystaso
- Ole kiinnostunut lapsesta ja hänen ajatuksistaan
- Ole aidosti läsnä

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN:

Mitä näet kuvassa?
Muistatko kun sinulle kävi samalla tavalla?
Miltä tästä hahmosta tässä tilanteessa tuntuu?
Miltä sinusta tuntuisi jos sinulle kävisi näin?
Oliko tuo sinusta oikein toimittu?

KIRJAVINKKEJÄ:

Lukemo.fi/kirjavinkit
Luelapselle.fi/kirjavinkki
Lukuliike.fi/materiaalipankki
Lastenkirjahylly.blogspot.com

KUTSU LUKUSEIKKAILUUN

Hei! Tässä ovat ystävykset Lanttu ja Ruuti. Lanttu on hirmuisen viisas ja hän osaa jo lukea. Ruutikin on viisas, mutta myös todella rohkea, sillä hän uskaltaa kokeilla kaikenlaisia uusia juttuja. Yhdessä Lanttu ja Ruuti tykkäävät hassutella ja hyppiä kuralammikoissa. Erityisesti Lanttu kuitenkin rakastaa sitä, kun Lanttu lukee hänelle ääneen kirjoja.

Satujen maailmassa Lanttu ja Ruuti pääsevät kokemaan monenmoisia seikkailuja. Kerran he kiipeilivät viidakossa apinoiden kanssa ja kerran seilasivat meriä pitkin merirosvojen laivassa. Ohhoh! Kaikkea sitä voikin yhdessä kirjaa lukemalla kokea!

Tiedättekös mitä? Lanttu ja Ruuti ovat ihan hurjan innoissaan, sillä nyt he pääsevät lukuseikkailulle teidän kanssanne. Lukuseikkailu onkin sellainen hauska juttu, jolle voi lähteä aina kun vain löytää kirjan käsiinsä, avaa sen ja alkaa lukea. Kirjan parissa voi seikkailla hyvin myös yksin, mutta vielä hauskempaa se on ystävien tai perheen kanssa.

Kaverusten mielestä yhdessä lukeminen on niin hauskaa, että he haluavat kertoa teille siitä kaiken! Lanttu ja Ruuti tarvitsevat kuitenkin teidän seuraanne matkallaan ja he ovat uteliaita kuulemaan kaikkea uutta kirjoista.

Mitäs sanotte, lähtisittekö yhdessä lukuseikkailulle Lantun ja Ruutin kanssa?

Ruutia väsyttää aivan kamalasti ja silmät alkavat jo painua kiinni. Hän ei kuitenkaan millään malttaisi nukahtaa, sillä Lanttu lukee hänelle iltasatua. Satu on jännässä paikassa ja Lanttu eläytyy dinosauruksen rooliin karjumalla ääneen: RAUR! Kesken karjaisun Lanttu kuitenkin huomaa Ruutin nukahtaneen.
– Hyvää yötä Ruuti, Lanttu sanoo ja antaa suukon Ruutin otsalle.
– Lupaan, että jatkamme satua huomenna.

ILTASATU

Luetaanko teillä kotona iltasatu?
Lukekaa yhdessä iltasatu vanhemman kanssa ja jutelkaa samalla kirjan kuvista ja tapahtumista.

Koko päivän Ruuti odottaa iltasatua,
sillä se on Ruutista päivän paras hetki.

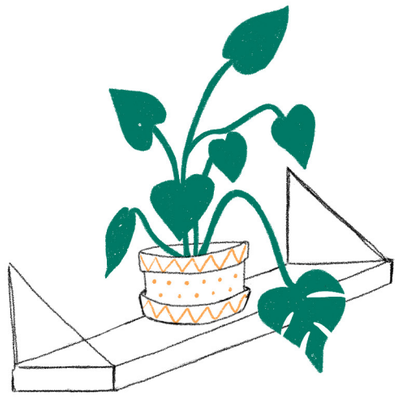

Lanttu ja Ruuti tykkäävät hirmuisesti kirjoista ja yhdessä luetuista saduista. Lanttu on lukenut ainakin sata kirjaa. Ruuti taas tykkää siitä, kun Lanttu lukee hänelle uudestaan ja uudestaan Ruutin lempikirjaa.

Ruutin lempikirjassa on isoja norsuja ja hurjia leijonia! Lanttua leijonat joskus jännittävät, mutta silloin Ruuti pitää Lanttua kädestä ja jännitys lähtee pois.

LAPSEN LEMPIKIRJA

Lantusta ja Ruutista olisi ihanaa tietää, mikä on juuri sinun lempikirjasi! Valitkaa lempikirja kotona yhdessä vanhemman kanssa ja ottakaa se mukaan päiväkotipäivään. Päiväkodissa voitte ryhmässä tutkia ja lukea kaikkien lasten lempikirjoja. Siitä myös Lanttu ja Ruuti ilahtuvat varmasti!

Lanttu ja Ruuti ovat retkellä. Retki sijoittuu kaverusten lempipaikkaan eli kirjastoon. Kirjastossa Lanttu viihtyy kirjahyllyjen luona etsimässä uutta luettavaa. Sopivan kirjan löydettyään Lanttu käpertyy lukunurkkaan tyynyjen päälle lukemaan. Ruuti puolestaan etsii kirjastosta kaikenlaista muuta tekemistä. Hän löytää kivoja pelejä ja leluja, joilla leikkiä.

Kirjastoja on monenlaisia ja niistä voi löytyä vaikka mitä puuhaa.
– Millainen teidän lähikirjastonne on? Ruuti haluaa tietää.

RETKI KIRJASTOON

Menkää sekä vanhemman että päiväkotiryhmän kanssa kirjastoon tutustumaan ja lainatkaa sieltä teitä kiinnostavia kirjoja. Tutkikaa mitä kaikkea teidän lähikirjastossanne voi tehdä.

Kerrottehan sitten myös Lantulle ja Ruutille, mitä kaikkea kirjastosta löysitte?

Lanttu ja Ruuti ovat lukeneet jo kaikki kirjat, jotka he ovat kirjahyllyistään löytäneet ja he osaavat jo kaikki tarinat ulkoa. Siksipä kaverukset ovat keksineet hauskan idean!
Lanttu tuo Ruutille osan kirjoistaan ja Ruuti puolestaan lainaa osan omistaan Lantulle. Sillä lailla molemmat saavat uutta luettavaa.
– Hei Lanttu, tämä taitaakin olla sitä jakamisen iloa, tuumaa Ruuti.
– Niin, ja vaihtelu virkistää! iloitsee Lanttu.

OMA PIKKU KIRJASTO

Onkos teillä kotona lastenkirjoja, joita ei kukaan enää lue? Jos on, niin ylimääräiset kirjat voi tuoda päiväkotiin yhteiseen käyttöön. Päättäkää yhdessä vanhemman kanssa!

Päiväkodissa voitte rakentaa yhteisen pikku kirjaston, josta ryhmäläiset voivat käydä lainaamassa kirjoja kotiin. Pikku kirjaston voi tehdä salkusta, pahvilaatikosta tai varata kirjahyllystä oman paikan lainattaville kirjoille. Voitte tehdä pikku kirjastosta ihan oman näköisensä, koristellen ja askarrellen.
Miettikää yhdessä oman kirjastonne säännöt.

Lanttu ja Ruuti odottavat innoissaan, miltä juuri teidän oma pikku kirjasto näyttää, kun se on valmis!

Lantulla on kirja, jota hän säilyttää ihan erityisessä paikassa kotonaan. Kirja on jo hyvin vanha, paljon Lanttuakin vanhempi, sillä se kuului aikanaan ensin Lantun vaarille ja sitten Lantun isälle. Toisinaan Lanttu pyytää isää lukemaan kirjaa ääneen, vaikka kirja onkin ihan hassu! Lantusta on mukavaa kuunnella, kun isä lukee kirjaa, sillä hän tietää sen olevan tärkeä isälle.

VANHEMMAN LEMPIKIRJA

Varmasti sinunkin vanhemmallasi on oma lempikirja! Etsikää yhdessä vanhemman lempikirja. Se voi olla suosikkikirja lapsuudesta tai kirja, josta vanhempi on tykännyt lapselle lukiessa. Ottakaa aikaa ja asettukaa mukavaan paikkaan sitä lukemaan. Vanhempi voi lukiessa kertoa, miksi pitää juuri siitä kirjasta.

Myös Lanttu ja Ruuti haluavat kuulla, mikä tekee lempikirjasta erityisen!

Ruutista on hirmuisen mukavaa, kun Lanttu lukee hänelle ääneen satuja. Toisinaan Lanttu on kauhean kiireinen, eikä hän silloin millään ehdi lukea kirjoja Ruutille. Onneksi Ruuti muistaa, että myös mummo on hyvä lukemaan. Ruuti saa kuulla häneltä ihan uudenlaisia satuja, sellaisia, joita hän ei ole koskaan ennen kuullut. Sepäs vasta onkin Ruutista mukavaa!
– Mummo, mummo,
luetaan vielä uusi satu, jooko? Ruuti pyytää.

UUSI LUKUKAVERI

Onko sinulla joku sellainen vanhempi, isovanhempi, kummi tai kaveri, jonka kanssa et ole pitkään aikaan lukenut kirjoja? Järjestäkään yhteistä aikaa hänen kanssaan ja syventykää yhdessä kirjan äärelle.

Ruuti rakastaa mummoaan ja hänen satujaan!
Ruuti on innoissaan, että myös
sinä saat aikaa rakkaittesi kanssa.

Ruutilla on kurja tunne. Tuntuu kuin olisi iso kivi rinnan päällä.
– Sinua taitaa Ruuti nyt harmittaa, Lanttu huomaa. Sitten Lanttu kaivaa esille kirjan, jossa on metsänpeikkoja ja alkaa lukea sitä Ruutille.

Kirjassa tapahtuu monenmoista ja yhdessä kohtaa myös peikkoja harmittaa. Ruutin harmitukseen auttaa, kun hän kuulee, että muitakin joskus harmittaa. Ruuti pyytää Lanttua lukemaan kirjan ainakin viisi kertaa uudestaan.
– Hei Lanttu, nyt ei enää harmita yhtään, riemuitsee Ruuti.

TUNTEET TARINASSA

Lukekaa yhdessä kirjaa keskustellen siitä, mitä kaikkia tunteita kirjan hahmoilla on kirjan eri käänteissä. Miettikää myös yhdessä, milloin ja minkälaisissa tilanteissa teistä on tuntunut samalta kuin hahmoista. Voitte keskustella myös siitä, mitä tunteita kirjan tapahtumat teissä herättävät.

Lanttu ja Ruuti osaavat tunnistaa jo paljon erilaisia tunteita!

Vaikka Lanttu osaakin jo itse lukea, on hänestä hirmuisen mukavaa hiljentyä kuuntelemaan, kun hänelle luetaan ääneen satuja. Silloin kun äiti lukee Lantulle ääneen, tekee äiti kaikille hahmoille ihan omat äänensä. Isä taas keksii lukiessaan tarinoille hassuja jatkokertomuksia. Ruutikin rientää kuuntelemaan, sillä niin hauskaa heillä on!
– Luetaan vielä yksi satu! Lanttu ja Ruuti pyytävät yhteen ääneen.

KUTSU PÄIVÄKOTIIN

Tarinoiden kuunteleminen on ihanaa ja jokainen lukija tuo lukemaansa oman tapansa nähdä maailmaa. Lapselle on rikkaus saada olla lukemisen kautta vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten kanssa.

Kutsukaa vanhempia, isovanhempia, kummeja, tätejä, setiä tai muita lasten läheisiä aikuisia päiväkotiin lukemaan ääneen koko ryhmälle.

Aivan varmasti Lanttu ja Ruutikin tulevat kuuntelemaan!

LUKUSEIKKAILU PÄÄTTYY

Lanttu ja Ruuti ovat hurjan onnellisia,
että juuri sinä olit heidän matkassaan mukana.
– Olipas meillä hauskaa! Lanttu iloitsee.
– Hirmuisen kivaa, ja luimme valtavasti kirjoja!
säestää Ruuti.

Lantun lempitarina tällä lukuseikkailulla kertoi
kaukaisen maan kuningattaresta ja prinsessasta.
Ruutin mielestä nopeat ralliautot ja avaruusmatka
olivat parhaimmat tarinat.

Entä mistä tarinasta sinä pidit eniten tämän
lukuseikkailun aikana? Mistä se kertoi?

Tähän loppuu tämä lukuseikkailu.
– Jatkattehan lukemista? Lanttu kysyy.
– Se on niin hauskaa puuhaa, eikös?
– Nähdään taas! Lanttu ja Ruuti sanovat yhteen ääneen.

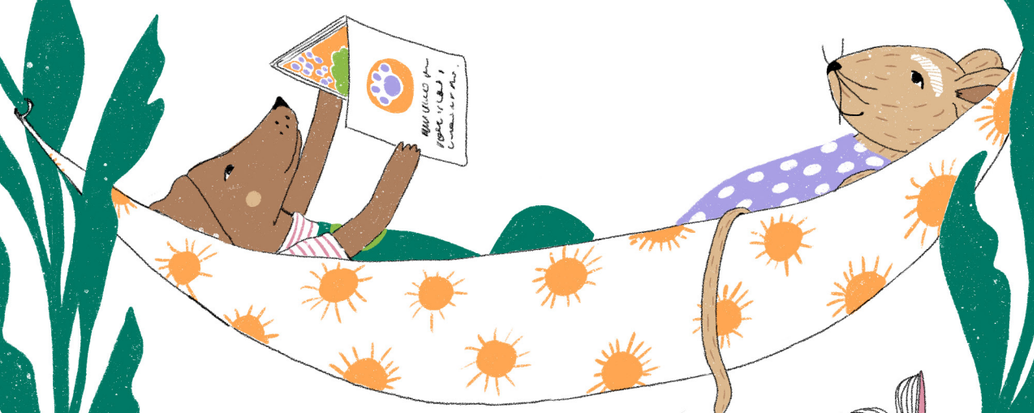

LÄHTEET

Aerila, Juli-Anna & Kauppinen, Merja 2019. Sytytä lukukipinä. Pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn. Jyväskylä: PS-kustannus.

Aerila, Juli-Anna & Sarmavuori, Katri 2010. Kuvakirjat ja sadut porttina kirjallisuuden maailmaan ja osana varhaiskasvatusta. Teoksessa Korhonen, Riitta, Rönkkö, Marja-Leena & Aerila, Juli-Anna (toim.): Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Rauma: Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö. 31–44.

Aram, Dorit, Fine, Yaara & Ziv, Margalit 2013. Enhancing parent–child shared book reading interactions: Promoting references to the book's plot and socio-cognitive themes. Early Childhood Research Quarterly 28 (1). 111–122. https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S088520061200035X?via%3Dihub

Heikkilä-Halttunen, Päivi 2018. Lue lapselle! Opas lasten kirjallisuuskasvatukseen. Kolmas, täydennetty painos. Lastenkirjainstituutin julkaisuja 33. Jyväskylä: Atena.

Karvonen, Pirkko & Lehtinen, Taisto 2009. Yhdessä. Leiki, liiku ja lue yhdessä lapsesi kanssa. Helsinki: Erilaisten oppijoiden liitto & Helsingin seudun erilaiset oppijat.

Luomaniemi, Katri, Lepola, Janne & Salmela, Tanja 2010. Tarinoiden lukeminen lasten ymmärtämis- ja oppimisvalmiuksien tukena. Teoksessa Korhonen, Riitta, Rönkkö, Marja-Leena & Aerila, Juli-Anna (toim.): Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Rauma: Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö. 1–16.

Merisuo-Storm, Tuula 2010. Lapsen sukeutuvan luku- ja kirjoitustaidon kehittyminen. Teoksessa Korhonen, Riitta, Rönkkö, Marja-Leena & Aerila, Juli-Anna (toim.): Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Rauma: Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö. 17–30.

Nivala, Elina & Ryynänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.

Ojanen, Sinikka 1980. Mitä sadut merkitsevät lapselle. Psykodynaaminen teoriatausta ja kansansadun merkitys. Teoksessa Ojanen, Sinikka, Lappalainen, Irja & Kurenniemi, Marjatta (toim.): Sadun avara maailma. Sadut varhaiskasvatuksen tukena. Helsinki: Otava. 9–43.

JUUREKSET
LUE MINUT